

19. Hrebeshkova, O., & Horin, A. (2025). Parametric models of rationality and behavioral imbalance of enterprise economic behaviour under global challenges. *Scientific Notes*, 41(4), 169–188. https://doi.org/10.33111/vz_kneu.41.25.04.11.075.081

20. Teece, D. J. (2007). Explicating dynamic capabilities: The nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance. *Strategic Management Journal*, 28(13), 1319–1350. <https://doi.org/10.1002/smj.640>

21. Lengnick-Hall, C. A., Beck, T. E., & Lengnick-Hall, M. L. (2011). Developing a capacity for organizational resilience through strategic human resource management. *Human Resource Management Review*, 21(3), 243–255. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2010.07.001>

22. Foss, N. J., & Saebi, T. (2017). Fifteen years of research on business model innovation: How far have we come, and where should we go? *Journal of Management*, 43(1), 200–227. <https://doi.org/10.1177/0149206316675927>

23. Ritter, T., & Pedersen, C. L. (2020). Digitization capability and the digitalization of business models in business-to-business firms: Past, present, and future. *Industrial Marketing Management*, 86, 180–190. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2019.11.019>

24. Tepliuk, M., Sergienko, M., & Kyrlyuk, O. (2024). Strategic development of enterprises in the new normal: Digital transformations and innovative approaches to adaptation to changes and entropy resilience. *Scientific Notes*, 37(4), 8–17. https://doi.org/10.33111/vz_kneu.37.24.04.01.005.011

25. Ding, W., Levine, R., Lin, C., & Xie, W. (2021). Corporate immunity to the COVID-19 pandemic. *Journal of Financial Economics*, 141(2), 802–830. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2021.03.005>

Стаття надійшла 09.12.2025; прийнята до друку 17.03.2026 року

DOI 10.33111/vz_kneu.42.26.01.16.110.116

ISSN printed: 2415-850X; online: 2415-8518.

УДК: 378.1:37.014.5

Кириленко Володимир Іванович

доктор економічних наук, професор
в.о. завідувача кафедри економічної теорії
КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Київ, Україна
e-mail: kyrylenko.v.i@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-7433-0630
+380503853772

Котенок Андрій Григорович

кандидат економічних наук, доцент
професор кафедри економічної теорії
КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Київ, Україна
e-mail: andrii.kotenok@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-9262-5865
+380503848018

Самійленко Андрій Петрович

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економічної теорії
КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Київ, Україна
e-mail: samiilenko@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-7257-5036
+380662501395

СЕЛЕКТИВНІСТЬ ВСТУПУ ТА СЕГМЕНТАЦІЯ КОНТИНГЕНТУ ЗА КОНКУРСНИМ БАЛОМ: ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Kyrylenko Volodymyr
Doctor of Economic Sciences, professor
acting head of the department of economic theory
KNEU named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine
e-mail: kyrylenko.v.i@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-7433-0630
+380503853772

Kotenok Andrii
PhD in Economics, associate professor
professor of the department of economic theory
KNEU named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine
e-mail: andrii.kotenok@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-9262-5865
+380503848018

Samiilenko Andrii
PhD in Economics, associate professor
associate professor of the department of economic theory
KNEU named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine
e-mail: samiilenko@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-7257-5036
+380662501395

ADMISSION SELECTIVITY AND STUDENT COHORT SEGMENTATION BY COMPETITIVE SCORE: AN ECONOMIC ANALYSIS

Анотація. У статті оцінено селективність вступу та сегментацію контингенту за конкурсним балом як економічно значущий параметр функціонування закладу вищої освіти, що пов'язаний із витратами академічного вирівнювання, ризиками відрахувань і результативністю освітніх програм. Емпірична база — агреговані дані ЄДЕБО щодо зарахованих вступників на основі ПЗСО (денна форма) у 2025 р. ($n = 1816$). Селективність виміряно порогом $КБ = 150$ та бінарною змінною Y : $Y = 1$ за $КБ \geq 150$ і $Y = 0$ за $КБ < 150$; у вибірці переважає сегмент $КБ < 150$ (69,4 %; 1260 осіб) над $КБ \geq 150$ (30,6 %; 556 осіб). Методичний інструментарій поєднує описові статистики $КБ$, декомпозицію внеску спеціальностей/ОПП у загальний профіль селективності, структурні порівняння часток Y , χ^2 -критерій Пірсона та бінарну логістичну регресію $Pr(Y = 1)$ для оцінки ефекту фінансування. Показано, що формування «профілю селективності» концентрується у масових спеціальностях (передусім $C1$, $D2$, $D3$, $D5$), а внутрішні профілі Y суттєво різняться між ОПП, утворюючи «точки зростання» та «зони ризику» для управління контингентом. Виявлено істотні відмінності між бюджетом і контрактом: частка $КБ \geq 150$ становить 57,58 % проти 29,06 %; $\chi^2 = 35,82$ при $df = 1$ ($p = 2,16 \cdot 10^{-9}$), V Крамера = 0,140. Логістична модель підтверджує позитивний ефект бюджетного каналу ($OR = 3,31$; 95 % ДІ: 2,19–5,00; $p < 0,001$). У поліс-блоці виконано ex ante сценарії для 2026 р. за проектним порогом $КБ \geq 150$ для $C1$: за часткового перерозподілу «відсіченого» сегмента 30 %/50 %/70 % очікуване скорочення загального набору оцінюється в межах –216...–92 осіб, а зростання частки $Y = 1$ має переважно механічний характер (через зменшення N). Результати обґрунтовують доцільність програмно-орієнтованих управлінських рішень та обережність щодо уніфікованих порогів для нерегульованих спеціальностей. Наукова новизна — сценарна оцінка.

Ключові слова: селективність вступу, конкурсний бал, сегментація контингенту, економіка освіти, вища освіта, бюджет/контракт, критерій χ^2 Пірсона, логістична регресія, сценарний аналіз (ex ante), ЄДЕБО.

Abstract. This paper examines admission selectivity and cohort segmentation by the competitive score (CS) as an economically relevant characteristic of a university, linked to remediation needs, dropout risks, and programme performance. The empirical basis is

aggregated administrative data from Ukraine's Unified State Electronic Database on Education (EDEBO) for first-year entrants admitted in 2025 on the basis of complete secondary education (full-time), $n = 1,816$. Selectivity is operationalised with a CS threshold of 150 and a binary outcome Y ($Y = 1$ for $CS \geq 150$; $Y = 0$ for $CS < 150$); the cohort is dominated by $CS < 150$ (69.4 %, 1,260 persons) versus $CS \geq 150$ (30.6 %, 556 persons). Methods include descriptive statistics, decomposition of specialty/programme contributions to the overall selectivity profile, structural comparisons of Y shares, Pearson's χ^2 test, and a binary logit model for $\Pr(Y = 1)$ with funding source as a key predictor. The aggregate profile is shaped primarily by high-enrolment specialties (notably C1, D2, D3 and D5) and within-specialty selectivity differs markedly across programmes. Large funding-channel gaps are observed: the share of $CS \geq 150$ is 57.58 % for state-funded students versus 29.06 % for fee-paying students ($\chi^2 = 35.82$, $df = 1$, $p = 2.16 \times 10^{-9}$; Cramér's $V = 0.140$). The logit model confirms a strong association for state funding ($OR = 3.31$; 95 % CI: 2.19–5.00; $p < 0.001$). Ex ante scenarios for the 2026 draft rule introducing a $CS \geq 150$ minimum for C1 project a decline in total enrolment by 216...92 students under 30/50/70 % reallocation of the excluded segment, while the rise in the $Y = 1$ share is largely mechanical. The findings support programme-specific management and caution against uniform thresholds for non-regulated fields.

Key words: admission selectivity, competitive score, cohort segmentation, higher education economics, funding source, Pearson's χ^2 test, logistic regression, ex ante policy scenarios, Ukraine, EDEBO.

JEL codes: I21, I23, I28, D12, C25

Постановка проблеми. В умовах посилення конкуренції між закладами вищої освіти (ЗВО) та невизначеності регуляторного середовища селективність вступу і структура контингенту за конкурсним балом набувають виразного економічного змісту: конкурсний бал можна трактувати як проксі стартової академічної підготовки і якості людського капіталу вступників, що впливає на витрати університету на академічне вирівнювання, ризики відрахувань і результативність освітніх програм. Для доказового аналізу застосовано пороговий підхід із конкурсним балом (КБ) = 150 на агрегованих даних Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО) щодо зарахованих вступників на основі повної загальної середньої освіти (ПЗСО) (денна форма) у 2025 році $n = 1816$. Емпіричний профіль набору демонструє домінування сегмента КБ < 150 — 1260 осіб (69,4 %) проти 556 осіб (30,6 %) із КБ ≥ 150 , що означає формування «масового» контингенту переважно за рахунок нижчих значень КБ та підвищену чутливість ключових спеціальностей до змін правил прийому. Додаткової актуальності надає проєкт Порядку прийому 2026 року, який передбачає обмеження кількості заяв і мінімальні значення конкурсного бала для участі в конкурсі, що підсилює потребу в науково обґрунтованій оцінці потенційних наслідків таких параметрів для селективності та економіки функціонування університету.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематика селективності вступу і сегментації за конкурсним балом має теоретичну основу в економіці освіти: у теорії людського капіталу КБ розглядають як проксі попередніх інвестицій у знання та потенціалу подальшого накопичення капіталу (успішність, завершення навчання, доходи) [4]. У парадигмі сигналіngu конкурсний бал/стандартизований тест слугує сигналом продуктивності для університету і роботодавця, зменшуючи інформаційну асиметрію та витрати відбору. [12]. Це узгоджується з українською моделлю відбору на основі НМТ/ЗНО та формули конкурсного бала, визначеної Порядком прийому [2].

Емпіричні дослідження впливу селективності на освітні й економічні результати дають змішані висновки: «премія» селективних закладів часто істотно зменшується після контролю самоселекції та невимірюваних характеристик абітурієнтів (matched applicants) [5]. Інші дослідження, однак, виявляють гетерогенність: для окремих груп (зокрема з менш привілейованим бекграундом) або в певних контекстах ефекти селективності можуть бути статистично значущими [7].

Окремий кластер літератури розглядає пороги й стандартизовані вступні тести як інструмент поліпшення академічної прогресії та зниження відсіву; на даних Італії виявлено позитивний, але помірний ефект тестів на кредити в перший рік із відмінностями між STEM і non-STEM. [8]. Дослідження на адміністративних даних (IPEDS) фіксують позитивний зв'язок селективності з утриманням студентів і підкреслюють роль «посередників», зокрема вхідних тестових балів [13]. Водночас наголошують на методологічній пастці: середні тестові бали можуть бути зміщеними через селекцію тих, хто проходить тестування та подає заяви [6].

В українському контексті дослідження здебільшого фокусуються на ЗНО/НМТ як об'єктивному індикаторі навчальних досягнень й маркері освітніх реформ (аналіз динаміки результатів та інтерпретація змін у системі освіти). [10], а також на переході від ЗНО до НМТ в умовах війни та його прогностичній валідності щодо академічної успішності: на вибірці двох ЗВО показник НМТ виявився найсильнішим предиктором середнього бала [11]. Нормативно-інституційна рамка (Порядок прийому 2025–2026, калькулятор КБ ЄДЕБО, матеріали УЦОЯО щодо НМТ) задає правила відбору, але не пояснює структуру контингенту та наслідки порогів на рівні університету і спеціальностей [1–3].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Попри значний масив праць з економіки освіти, залишається недостатньо дослідженим аналітичний вимір внутрішньої неоднорідності селективності вступу в межах одного ЗВО — у розрізі спеціальностей та ОПП, включно з міжпрограмними відмінностями навіть у межах однієї спеціальності. Це важливо, оскільки агреговані показники не дають підстав для управлінських висновків щодо ризиків якості та потреби в академічному вирівнюванні, а також не дозволяють емпірично перевірити зв'язок «високобального» сегмента з джерелом фінансування (бюджет/контракт) і оцінити ex ante наслідки можливих регуляторних змін для структури контингенту. У статті запропоновано інструментарій, що поєднує порогову сегментацію за КБ = 150, міжпрограмні структурні порівняння, χ^2 -перевірку відмінностей часток, логістичне моделювання $Pr(Y = 1)$ з урахуванням фінансування та програмної належності, а також сценарний аналіз 2026 року на даних зарахування.

Метою статті є економічний аналіз оцінювання селективності вступу та сегментації контингенту за конкурсним балом на основі адміністративних даних набору-2025 (ПЗСО, денна форма) із застосуванням порогового індикатора КБ = 150, а також виявлення міжпрограмних і міжспеціальностних відмінностей у частці вступників із КБ ≥ 150 та їх зв'язку з джерелом фінансування (бюджет/контракт). Додатковою метою є обґрунтування управлінських і регуляторних імплікацій отриманих результатів у контексті очікуваних змін правил прийому 2026 року, зокрема через формування підходів до ex ante сценарного аналізу потенційних зрушень у структурі контингенту.

Методика дослідження. Емпіричну базу становлять агреговані адміністративні дані ЄДЕБО щодо зарахованих вступників на основі ПЗСО (денна форма) у 2025 р. ($n = 1816$); ключовий показник — конкурсний бал (КБ). Для вимірювання селективності використано поріг КБ = 150 і сформовано бінарну змінну: $Y = 1$ за КБ ≥ 150 , $Y = 0$ за КБ < 150 . Застосовано методи: (1) описова статистика КБ; (2) структурне порівняння часток Y у розрізі спеціальностей/ОПП та фінансування; (3) χ^2 Пірсона для перевірки відмінностей часток; (4) логістична регресія $Pr(Y = 1)$ залежно від фінансування та програмної належності (інтерпретація через OR/маржинальні ефекти).

Виклад основного матеріалу. Узагальнені описові характеристики конкурсного бала (КБ) для вибірки зарахованих вступників ПЗСО (денна форма, 2025 р., $n = 1816$) та базова сегментація за порогом КБ = 150 подані в табл. 1. Представлені показники дають змогу оцінити центральні тенденції розподілу КБ, варіативність і частку вступників, які належать до «високобального» сегмента $Y = 1$ (КБ ≥ 150), що використовується як індикатор селективності вступу на початковому етапі аналізу.

Таблиця 1

ЗАГАЛЬНІ ОПИСОВІ СТАТИСТИКИ КБ ТА БАЗОВА СЕГМЕНТАЦІЯ ЗА ПОРОГОМ КБ = 150

Показник	Значення
Обсяг вибірки, n	1816
Середнє значення КБ	144,76
Медіана КБ	143,51
Мінімум КБ	110,808
Максимум КБ	200,000
Стандартне відхилення (SD)	12,99603
Q1 (25-й перцентиль)	136
Q3 (75-й перцентиль)	152,3085
Міжквартильний розмах (IQR = Q3 — Q1)	16,3085
К-ть вступників з КБ < 150	1260
Частка вступників з КБ < 150, %	69,4
К-ть вступників з КБ ≥ 150	556
Частка вступників з КБ ≥ 150 , %	30,6

Джерело: складено автором на основі [9].

Розподіл конкурсного бала характеризується концентрацією значень навколо 145 балів: середнє (144,76) є близьким до медіани (143,51), що свідчить про відносно помірну асиметрію розподілу. Водночас інтерквартильний інтервал $[Q1; Q3] = [136; 152,3085]$ означає, що половина зарахованих має КБ у межах приблизно 136–152 балів, а IQR = 16,3085 вказує на помірну варіативність «ядра» розподілу. Стандартне відхилення (12,996) підтверджує наявність відчутного

розкиду значень відносно середнього, при цьому мінімум 110,808 і максимум 200,000 фіксують широкий діапазон спостережень.

Сегментація за порогом КБ = 150 демонструє домінування групи $Y = 0$: 69,4 % вступників мають КБ < 150, тоді як частка $Y = 1$ (КБ ≥ 150) становить 30,6 %. Така структура означає, що набір 2025 року формувався переважно за рахунок вступників із КБ нижче порогового рівня, а «високобальний» сегмент є менш чисельним, проте аналітично важливим для подальших порівнянь між спеціальностями/ОПП та для оцінювання відмінностей за джерелами фінансування (бюджет/контракт).

Пояснення того, які напрями формують загальний профіль селективності набору, вимагає застосування декомпозиційного підходу: замість порівняння «внутрішніх» часток у межах спеціальностей, оцінюється внесок кожної спеціальності/ОПП у два сегменти — (КБ ≥ 150) та (КБ < 150) — як частка від загального набору університету (1816 осіб = 100 %). Такий підхід уможливує ідентифікувати, які спеціальності фактично визначають масштаб контингенту та «якісну» структуру набору за порогом (КБ = 150).

Результати показують, що набір 2025 року є висококонцентрованим: найбільші масиви зарахованих припадають на С1 (528 осіб), D3 (486), D5 (378), D2 (249), тобто саме ці спеціальності формують основу загального результату. У цілому структура набору за порогом 150 зміщена в бік сегмента (КБ < 150): 1260 осіб (69 %) проти 556 осіб (31 %) із (КБ ≥ 150).

Дані демонструють високу концентрацію формування загального профілю селективності в межах чотирьох найбільших спеціальностей. По-перше, саме вони генерують основний обсяг сегмента КБ ≥ 150: найбільший внесок забезпечує С1 (220 осіб; 12 % від загального набору), тоді як D3 і D5 формують співмірні внески (по 6 %), а D2 — 4 %. По-друге, ядро «низькобального» сегмента КБ < 150 є ще більш концентрованим у D3 (381 особа; 21 %), С1 (308; 17 %) та D5 (269; 15 %), що означає визначальний вплив цих напрямів на домінування групи КБ < 150 у загальній структурі (69 % проти 31 % для КБ ≥ 150). У прикладному вимірі така декомпозиція означає, що будь-які управлінські інтервенції, спрямовані на зростання частки вступників із КБ ≥ 150 на рівні університету, матимуть найбільший ефект лише за умови фокусування на спеціальностях, які одночасно є масовими та формують основні обсяги сегмента КБ < 150, передусім D3, С1 і D5.

На відміну від декомпозиції внеску (де 100 % = увесь університет), для порівняння внутрішніх профілів селективності частки обчислюються в межах кожної спеціальності/ОПП (тобто 100 % = зараховані на відповідну спеціальність/ОПП). Це забезпечує коректне зіставлення часток $Y = 1$ (КБ ≥ 150) та $Y = 0$ (КБ < 150) між напрямками різного масштабу.

Результати дослідження фіксують суттєву неоднорідність селективності між спеціальностями. Найбільш збалансований (і фактично найсильніший) профіль демонструє С1, де частка вступників із (КБ ≥ 150) становить 42 %, причому цей рівень відтворюється і на рівні двох великих блоків С1.01 та С1.02 (по 42 %). У межах С1 додатково виділяються ОПП із підсиленим «якісним» профілем: «Економічна аналітика» — 52 % КБ ≥ 150, «Міжнародна економіка» — 48 %, що наближає структуру до паритетної. Водночас у цьому ж блоці наявні ОПП із дуже низькою часткою (КБ ≥ 150) (зокрема «Економіка міста та урбаністика» — 8 %), що підкреслює важливість аналізу не лише спеціальності, а і програмного рівня.

Найнижчі частки ($KB \geq 50$) мають D3 та D7 — по 22 % (тобто 78 % контингенту в межах кожної з цих спеціальностей припадає на сегмент ($KB < 150$)). Для D3 цей результат є особливо значущим через масштаб набору, оскільки програмні відмінності всередині спеціальності різко поляризують «якісний профіль»: «Менеджмент соціальної сфери» — 0 % $KB \geq 150$, «Менеджмент персоналу» — 6 %, тоді як «Комерційна діяльність та логістика» — 33 %. У D7 аналогічно спостерігається внутрішня диференціація: «Міжнародна торгівля» — 13 %, «Підприємництво, торгівля і бізнес-технології» — 24 %.

Проміжний профіль демонструють D2 (31 % ($KB \geq 150$)) та D1 (30 %), що близько до загальної структури масиву. Водночас і тут на рівні ОПП фіксуються відчутні контрасти: у D2 «якорем» виступають «Корпоративні фінанси» (42 %), тоді як у D1 наявні програми з 0 % ($KB \geq 150$) (наприклад, «Оподаткування» та «Фінансовий моніторинг і аналіз»), що потребує окремого управлінського пояснення та комунікаційного/профорієнтаційного коригування.

Перевірка можливої неоднорідності селективності вступу за каналами фінансування вимагає формування двовимірної таблиці спряженості $Y \times$ фінансування, де $Y = 1$ відповідає сегменту $KB \geq 150$, а $Y = 0$ — $KB < 150$. Результати подано у табл. 2, що дає можливість порівняти частки «високобального» сегмента між бюджетом та контрактом.

Аналіз таблиці 2 фіксує виразну відмінність профілю селективності між каналами фінансування. Це означає, що «високобальний» сегмент відносно більш концентрований у бюджетному наборі, тоді як контрактний набір переважно формується за рахунок вступників із $KB < 150$.

Таблиця 2

РОЗПОДІЛ ВСТУПНИКІВ ЗА ПОРОГОМ $KB = 150$
У РОЗРІЗІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ (2×2)

Джерело фінансування	$Y = 1$ ($KB \geq 150$), осіб	$Y = 0$ ($KB < 150$), осіб	Разом	Частка $Y = 1$, %
Бюджет	57	42	99	57,58
Контракт	499	1218	1717	29,06
Разом	556	1260	1816	30,6

Джерело: складено авторами на основі [9].

Майже подвоєння частки $Y = 1$ у термінах відносних показників спостерігається на бюджетні місця порівняно з контрактом (57,58 % проти 29,06 %). Додатково, порівняння шансів належати до сегмента $KB \geq 150$ свідчить про суттєвий розрив: для бюджету $odds = 57/42$, для контракту $odds = 499/1218$; орієнтовне відношення шансів становить близько 3,3, що вказує на потенційно сильний зв'язок між фінансуванням та ймовірністю потрапляння до «високобального» сегмента.

Водночас слід врахувати, що бюджетна підвибірка є малочисельною ($n = 99$), тому інтерпретація має бути обережною. Формальне підтвердження статистичної значущості відмінностей і сили зв'язку доцільно здійснити через критерій χ^2 Пірсона, а також через логістичну регресію з контролем програмної належності (спеціальність/ОПП).

Критерій χ^2 Пірсона для таблиці спряженості (табл. 4) відхилив гіпотезу незалежності часток: $\chi^2 = 35,82$ за $df = 1$ ($p = 2,16 \cdot 10^{-9}$). Отже, джерело фінансування статистично пов'язане з належністю до сегмента $KB \geq 150$; для бюджетного каналу відношення шансів належати до $Y = 1$ оцінено як $OR \approx 3,31$, а різниця прогнозних імовірностей становить близько + 28,52 в.п. порівняно з контрактом.

Отримані результати засвідчують, що профіль селективності вступу у 2025 році є структурно неоднорідним: загалом частка вступників із $KB \geq 150$ становить 30,6 %, тоді як 69,4 % належать до сегмента $KB < 150$. Декомпозиційний аналіз показує високу концентрацію формування цього профілю у кількох найбільших спеціальностях (С1, D2, D3, D5), які одночасно визначають і масштаб контингенту, і «якісну» структуру набору за порогом 150.

«Точки зростання» доцільно трактувати як програми/спеціальності, що поєднують відносно вищу частку $KB \geq 150$ із значущим обсягом набору, отже мають потенціал системно зміщувати загальний профіль селективності. У цьому сенсі ключовим «якорем» є С1 (42 % $KB \geq 150$; 220 осіб у «високобальному» сегменті), а в її межах — ОПП із наближенням до паритетної структури («Економічна аналітика» — 52 %, «Міжнародна економіка» — 48 %); додатково перспективними можуть бути окремі ОПП з відносно високою часткою $KB \geq 150$ (наприклад, у D2 — «Корпоративні фінанси» — 42 %) за умови збереження конкурентного позиціонування та роботи з попитом.

«Зони ризику» формуються там, де низька частка $KB \geq 150$ поєднується з великим масштабом набору або різкою внутрішньою поляризацією між ОПП. Найбільш виразною є D3 (22 % $KB \geq 150$; 381 особа у сегменті $KB < 150$), подібний «низький» профіль має D7 (22 %), а D5 за частки $KB \geq 150$ на рівні 29 % через масштаб набору акумулює значний масив $KB < 150$; окремим діагностичним сигналом виступають ОПП із критично низькими значеннями $KB \geq 150$ (0–8 %), що вказує на потребу корекції позиціонування, механізмів добору та інструментів академічної підтримки першого року.

Окремою площиною узагальнення є канал фінансування: порівняння часток Y за бюджетом/контрактом та статистична перевірка (χ^2 , $p < 0,05$) підтверджують, що «високобальний» сегмент значно більш концентрований у бюджетному наборі, тоді як контракт формує переважно $KB < 150$; це ж відображає базова логістична модель ($OR \approx 3,31$ для бюджету відносно контракту). Вказані результати задають рамку для полісу-переходу: очікувані зміни правил прийому (зокрема можливі пороги/обмеження заяв) здатні диспропорційно вплинути на нерегульовані спеціальності та на масові програми, що формують основний обсяг $KB < 150$. Відтак, у практичній площині пріоритетом має бути не адміністративне «відсікання», а пакет м'яких інструментів підвищення якості контингенту: цільове профорієнтаційне позиціонування «зон ризику», підсилення конкурентних переваг «точок зростання», вхідна діагностика та адаптаційні модулі, а також механізми підтримки академічної успішності на 1 курсі.

Проект Порядку прийому на 2026 рік запроваджує норму, згідно з якою заяви вступників допускаються до конкурсного відбору за умови досягнення мінімального значення конкурсного бала, встановленого приймальною комісією, причому для спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» мінімальне значення не може бути меншим за 150 балів. У практичному вимірі це означає перехід від суто конкурентного ранжування

заяв до механізму адміністративного недопуску частини вступників за формальною пороговою ознакою, що потенційно змінює як обсяг, так і структуру контингенту.

Оцінювання можливих наслідків зазначеної норми вимагає застосування *ex ante* сценарного підходу на основі фактичної структури зарахування 2025 року. Побудова сценаріїв спирається на бінарну змінну Y , де $Y = 1$ відповідає сегменту $KB \geq 150$, а $Y = 0$ – $KB < 150$. У межах сценарного моделювання передбачено, що поріг $KB \geq 150$ для С1 призводить до недопуску вступників із $KB < 150$ саме на С1, а подальша поведінкова реакція моделюється через частковий перерозподіл цієї групи на інші спеціальності університету. Розглянуто три варіанти інтенсивності компенсації: 30 % / 50 % / 70 % вступників із «відсіченого» сегмента С1 переорієнтовуються на інші спеціальності КНЕУ, тоді як решта вибуває за межі університету (інші ЗВО/освітня міграція/відмова від вступу).

Узагальнені результати сценаріїв наведено у таблиці 3, яка відображає одночасно (i) зміну обсягу набору та (ii) зміну частки $Y = 1$ у загальному контингенті.

Таблиця 3

EX ANTE СЦЕНАРІЙ ВПЛИВУ ПОРОГА $KB \geq 150$ ДЛЯ С1 НА ОБСЯГ НАБОРУ ТА СТРУКТУРУ ЗА Y (база 2025 р.)

Показник	S0 (база 2025)	S1 (30 % перерозподілу)	S2 (50 % перерозподілу)	S3 (70 % перерозподілу)
С1: N_{C1}, осіб	528	220	220	220
«Відсічено» з С1 ($KB < 150$), осіб	0	308	308	308
Перерозподілено в межах КНЕУ, осіб	0	92	154	216
Вибуло з КНЕУ, осіб	0	216	154	92
Загальний набір КНЕУ, (N), осіб	1816	1600	1662	1724
$Y = 1$ ($KB \geq 150$), осіб	556	556	556	556
Частка $Y = 1$, %	30,6	34,8	33,5	32,3
ΔN до бази, осіб	0	-216	-154	-92

Джерело: складено авторами на основі [9].

Інтерпретація таблиці 3 свідчить про наявність компромісу між «структурною селективністю» та обсягом набору. У всіх сценаріях частка $Y = 1$ у контингенті зростає порівняно з базою (до 32,3–34,8 %), проте це зростання не відображає реального приросту «високобального» сегмента, а є наслідком скорочення загального N через вибуття частини вступників. Водночас навіть за інтенсивного перерозподілу (70 %) університет не компенсує повністю втрату контингенту: очікуване зменшення обсягу набору становить від -92 до -216 осіб залежно від сценарію, що означає потенційні ризики недобору та фінансові втрати контрактного сегмента.

У полісу-вимірі наведені сценарії підкреслюють, що порогове регулювання для нерегульованої спеціальності може генерувати не стільки «чисте підвищення якості», скільки структурні зрушення та ефект заміщення: частина вступників змінює освітню траєкторію, що може посилювати навантаження на інші спеціальності й збільшувати потребу в механізмах академічної підтримки, замість досягнення заявленої мети через конкуренцію та внутрішні інструменти забезпечення якості.

Дискусія. У дискусійному вимірі результати дослідження вказують, що «якість контингенту» некоректно зводити до одного універсального порога: емпірично зафіксована неоднорідність селективності у розрізі спеціальностей/ОПП та джерел фінансування означає, що адміністративний мінімум для нерегульованих спеціальностей здатен підмінити конкурентне ранжування формальним недопуском, не враховуючи програмні відмінності й структуру попиту. Водночас припущення про автоматичний перехід від формального зростання селективності до підвищення результативності навчання є дискусійним: *ex ante* оцінки показують, що збільшення частки $Y = 1$ може мати механічний характер (через скорочення N), супроводжуючись ризиками недобору та втратами контрактних надходжень, які обмежують інституційну спроможність університету інвестувати в якість. Додатково суттєвим є ефект заміщення: частина вступників, не допущених до С1 через поріг, потенційно перерозподіляється на інші спеціальності, і оскільки переноситься переважно сегмент $Y = 0$, це може погіршувати внутрішні профілі селективності спеціальностей-реципієнтів та підвищувати потребу в інструментах академічної адаптації першого року. Нарешті, порогове регулювання для нерегульованих спеціальностей загострює дискусію щодо рівності доступу, оскільки жорсткий мінімум може непропорційно впливати на вступників із різними стартовими умовами та посилювати освітню нерівність; у цьому контексті більш збалансованими виглядають «м'які» інструменти забезпечення якості (вхідна діагностика, підготовчі модулі, академічна підтримка) та подальша перевірка висновків у розширених специфікаціях і в динаміці за кілька вступних кампаній.

Висновки. За даними зарахування 2025 року (ПЗСО, денна форма, $n = 1816$) встановлено базовий профіль селективності: частка вступників із КБ ≥ 150 становить 30,6 %, тоді як 69,4 % належать до сегмента КБ < 150 . Декомпозиційний аналіз показує, що формування цієї структури зосереджене у кількох найбільших спеціальностях (передусім С1, D3, D5, D2), які одночасно визначають і масштаб набору, і внесок у «високобальний» та «низькобальний» сегменти. Порівняння внутрішніх профілів у межах спеціальностей/ОПП підтверджує суттєву неоднорідність частки КБ ≥ 150 , що обґрунтовує доцільність програмно-орієнтованого підходу до аналізу та управління контингентом. Виявлено також значущі відмінності за джерелом фінансування: на бюджеті частка КБ ≥ 150 становить 57,58 % проти 29,06 % на контракті; ці розбіжності статистично значущі за χ^2 Пірсона ($p < 0,05$), а базова логістична модель фіксує вагомий ефект фінансування ($OR \approx 3,31$). Нарешті, *ex ante* сценарії 2026 року для норми мінімального порога КБ ≥ 150 у С1 вказують на ризик скорочення загального набору: за припущення часткового перерозподілу «відсіченого» сегмента (30 %/50 %/70 %) потенційне зменшення N оцінюється в межах $-216 \dots -92$ осіб.

Література

1. МОН України. Про затвердження Змін до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році. (18.06.2025). Наказ МОН України від 18.06.2025 № 877, 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0987-25#Text> 2025.
2. МОН України. Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році. (10.02.2025). Наказ МОН України від 10.02.2025 № 168, 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0312-25#Text> 2025.
3. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами). (05.09.2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> 2017.
4. Becker G. S. Human capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education. Chicago : University Of Chicago Press, 1994. 412 с.
5. Dale S. B., Krueger A. B. Estimating the Payoff to Attending a More Selective College: An Application of Selection on Observables and Unobservables. *The Quarterly Journal of Economics*. Вип. 117, № 4. С. 1491–1527. DOI:10.1162/003355302320935089.
6. Edgar I. Sanchez. Predicting Academic Success in College: The Comparative Strength of High School GPA, ACT Score, and Demographic Factor. (2024). ACT Education Corp, 2024. С. 31. Також доступний за посиланням: <https://www.act.org/content/dam/act/unsecured/documents/R2421-Predicting-Academic-Success-in-College-2024-12.pdf> 2024.
7. Ge S., Isaac E., Miller A. Elite Schools and Opting In: Effects of College Selectivity on Career and Family Outcomes. (Cambridge, MA, 11.2018). Cambridge, MA : National Bureau of Economic Research, 2018. С. w25315. DOI:10.3386/w25315. 2018.
8. Vettoretto E., Triventi M. Academic selectivity and student progression: do restricted-access degree programs lead to better outcomes? *Higher Education*. 20.08.2025. DOI:10.1007/s10734-025-01524-x.
9. ДП «Інфоресурс» Єдина державна електронна база з питань освіти. ЄДЕБО. URL: <https://edbo.gov.ua>
10. Жук Ю., Науменко С. Освітні реформи у дзеркалі зовнішнього незалежного оцінювання. *Ukrainian Educational Journal*. Issue 2. Р. 104–117. DOI:10.32405/2411-1317-2024-2-104-117.
11. Шаталович І. В., Шаталович О. М. Національний мультипредметний тест як психологічний фактор академічної успішності. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія*. Issue 1. Р. 144–148. DOI:10.32782/psyspu/2025.1.27.
12. Spence M. Job market signaling. *Uncertainty in Economics*. Elsevier, 1978. Р. 281–306.
13. Xu Y., Cheng B. University selectivity and student retention: Evidence from the IPEDS data. *Asia Pacific Higher Education Research Journal (APHERJ)*. Vol. 2, Issue 2. DOI:10.56278/apherj.v2i2.120.

References

1. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2025, 18 chervnia). Pro zatverdzhennia Zmin do Poriadku pryiomu na navchannia dlia zdobuttia vyshchoi osvity v 2025 rotsi (Nakaz MON Ukrainy № 877). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0987-25#Text>
2. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2025, 10 liutoho). Pro zatverdzhennia Poriadku pryiomu na navchannia dlia zdobuttia vyshchoi osvity v 2025 rotsi (Nakaz MON Ukrainy № 168). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0312-25#Text>
3. Pro osvitu (Zakon Ukrainy № 2145-VIII zi zminamy). (2017, 5 veresnia). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Becker, G. S. (1994). Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education. University of Chicago Press.

5. Dale, S. B., & Krueger, A. B. (2002). Estimating the payoff to attending a more selective college: An application of selection on observables and unobservables. *The Quarterly Journal of Economics*, 117(4), 1491–1527. <https://doi.org/10.1162/003355302320935089>
6. Sanchez, E. I. (2024). Predicting academic success in college: The comparative strength of high school GPA, ACT score, and demographic factor (p. 31). ACT Education Corp. <https://www.act.org/content/dam/act/unsecured/documents/R2421-Predicting-Academic-Success-in-College-2024-12.pdf>
7. Ge, S., Isaac, E., & Miller, A. (2018). Elite schools and opting in: Effects of college selectivity on career and family outcomes (NBER Working Paper No. w25315). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w25315>
8. Vettoretto, E., & Triventi, M. (2025, 20 серпня). Academic selectivity and student progression: Do restricted-access degree programs lead to better outcomes? *Higher Education*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s10734-025-01524-x>
9. DP «Infosurs». (2025). Yedyna derzhavna elektronna baza z pytan osvity. YeDEBO. <https://edbo.gov.ua>
10. Zhuk, Yu., & Naumenko, S. (2024). Osvitni reformy u dzerkali zovnishnoho nezalezhnogo otsiniuvannia. *Ukrainian Educational Journal*(2), 104–117. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-2-104-117>
11. Shatalovych, I. V., & Shatalovych, O. M. (2025). Natsionalnyi multipredmetnyi test yak psykholohichniy faktor akademichnoi uspishnosti. *Slobozhanskyi naukovyi visnyk. Seriia: Psykholohiia*(1), 144–148. <https://doi.org/10.32782/psyspu/2025.1.27>
12. Spence, M. (1978). Job market signaling. In *Uncertainty in economics* (pp. 281–306). Elsevier.
13. Xu, Y., & Cheng, B. (2015). University selectivity and student retention: Evidence from the IPEDS data. *Asia Pacific Higher Education Research Journal*, 2(2). <https://doi.org/10.56278/apherj.v2i2.120>

Стаття надійшла 01.12.2025; прийнята до друку 17.03.2026 року

DOI 10.33111/vz_kneu.42.26.01.17.117.123
ISSN printed: 2415-850X; online: 2415-8518.

УДК 339.172:004:658.14

Лаврененко Валентина Віталіївна
кандидат економічних наук, професор
професор кафедри бізнес-економіки та підприємництва
КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Київ, Україна
e-mail: lavrenenko.valentyna@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0003-1371-8452
+380672095567

Терещенко Юлія Олександрівна
доктор філософії з економіки
асистент кафедри бізнес-економіки та підприємництва
КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Київ, Україна
e-mail: yuliia.tereshchenko@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-7528-1834
+ 380508644053

ЦИФРОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ESG-КОМПЛАЄНСУ НА ОРГАНІЗОВАНИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ